

בימאים

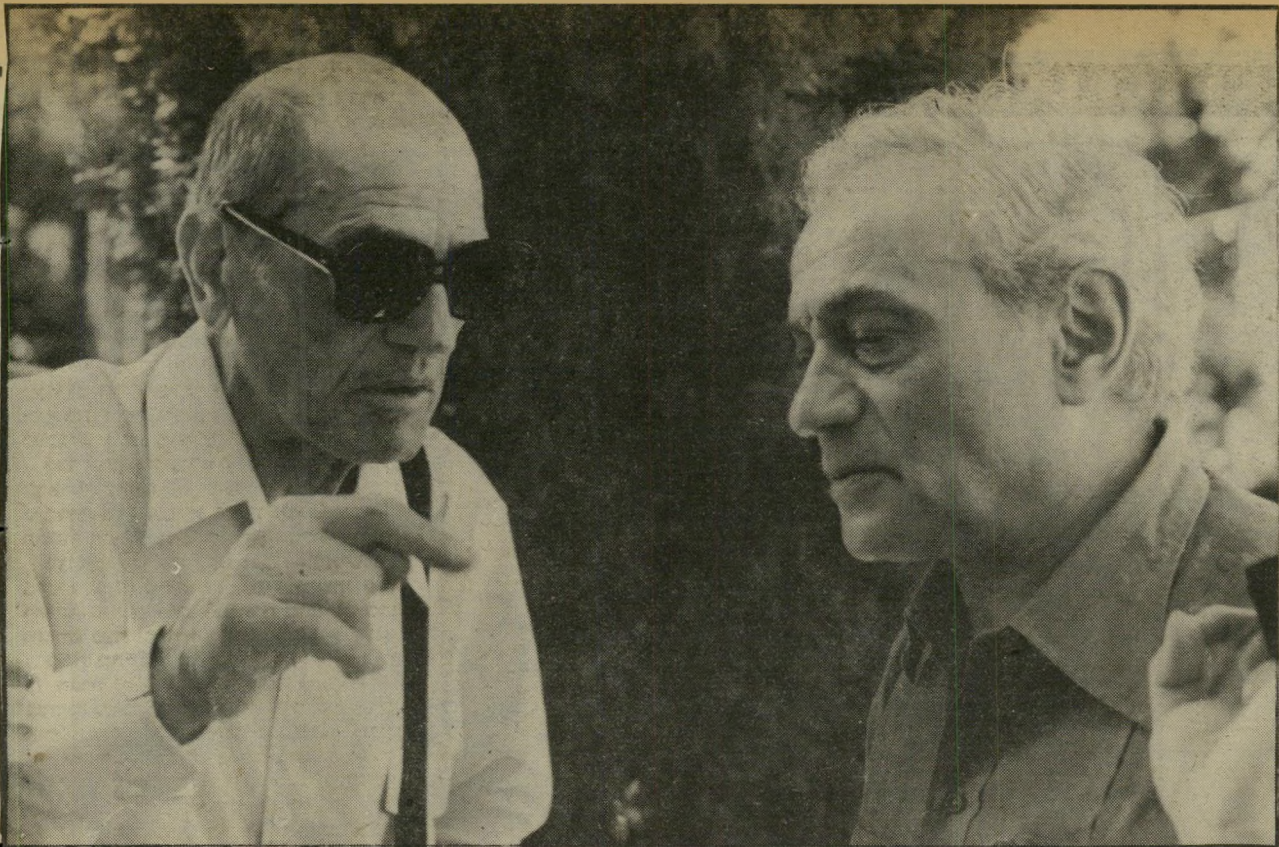
אנחתו האחרונה של אחרון הענקים

לואיס בוניואל, אחרון ענקי הקולנוע, ששורשיו בסרט האילם, הלך לעולמו בגיל 83. בוניואל, יליד ספרד, היה מן הסוריאליסטים העקשניים ביותר. עד יומו האחרון ראה במציאות הרבה רברים השייכים לאשלייה, ושילב בין השניים כך, שאמת ודימיון נראו שווים והגיוינים באותה המידה. הוא היה אוייב מושבע של מוסד הכנסייה הקאתולית, אבל לא של האמונה. היה יריב של הבורגנות ושל כל מה שהיא מסמלת, בעל מוח שנון, סארקסטי וחסר-רחמים כניתוח המין האנושי. איש שידע לעכל את כל שיגעונות הקולנוע, כדי להגיע לשפת הכיטוי הפשוטה והשלמה ביותר.

הקין לתשוקות. תחת לסקור את כל סרטיו הגדולים, מכלב אנדלוסי ועד תשוקה אפילה, דרך תור הזהב אל לוס אולבידאדוס, וירידאנה, סוד הקסם הבורגני ועוד רבים רבים אחרים, מלאכה שבוודאי תיעשה בהרחבה המקומות אחרים. נביא כאן קטעים מן הפרק האחרון של האוטוביוגרפיה שפירסם בשנה שעברה. שם הספר אנחתו האחרונה ושם הפרק שירת הברבור:

לפי החדשות האחרונות, יש בידינו פצצות גרעיניות שדי בהן כדי לחסל כל צורת-חיים על פני האדמה, ולשלוח את כדור-הארץ רחוק מן המסלול שלו. אל תוך מרחבים ריקים וקרים. זה נפלא - ויש לי חשק לצעוק: הידד!

בדבר אחד אין לי ספק, המדע הוא אוייב האדם. הוא מחניף לחוש העוצמה שבנו ומוביל אותנו אל ההרס. מחקר הוכיח לאחרונה - מתוך 700 אלף אנשי-מדע ברמה גבוהה בעולם, 520 אלף טורחים לשפר את אמצעי ההריגה, הרס האנושות. 180 אלף

הבימאי לואיס בוניואל (במשקפיים כהים) עם מפיץ סרטיו, סרז' זילברמן המדע הוא אוייב העם

בלבד מעוניינים להציל חיי-אדם. בודד זקן, כל מה שאני יכול להעלות על דעתי היום, זה אסון או תוהו-ובוהו הצמויים לאנושות. נדמה לי שאין מנוס מאחד מן השניים. אני יודע היטב שזקנים מאמינים שהשמש היתה חמה יותר בנעוריהם. אני גם מודע לעובדה, שבכל אלף שנים נוהגים

לנבא את הסוף הממשמש ובא. ובכל זאת. נדמה לי שכל המאה הזאת מובילה אל עברי-פירחת. כוח-הרשע ניצח במילחמה. רוח-האדם לא התקדמה כלל אל עבר הבהירות, אולי אף התרחקה. חולשה אימה וחולניות מקיפים אותנו. מאין יבואו אוצרות של חסד ותבונה שיצילו אותנו?

דייוויד ניבן: איני מאמין שהקולנוע עומד להיעלם!

בספר נדקרתי בטעות. בישראל כמעט שנתית למות, כאשר רובה של ניצב ברוואי פלט כדור. באנגליה איכרת את ההכרה כאשר התמוטטה עלי התפאורה. במכסיקו התהפכה הסירה שבה שטתי בנהר, ונפילתי לתוך מים מזוהמים רוחשים חיות מבעיות. נקיצור, אורח-חיים ממוצע של שחקן-קולנוע. גם התוצאות היו ממוצעות. כמה מן הסרטים מצאו חן בעיני הביקורת, אבל הקהל שנא אותם, אחרים נקטלו על-ידי המומחים, אבל ככשו את לב הצופים. סרט אחד זכה להיות בין אלופי-הקופה בכל הזמנים, סרט אחד שבר שיאי הכנסה ברידיו-סיטי, וסרט שלישי היה נורא כליכך, שלא הוצג אפילו בטיסות טראנס-אטלנטיות.

ואפילו כאשר קיבל פרס אוסקר על הופעתו בשולחנות נפרדים, הוא עדיין שמר על חוש-ההומור כקשר למיקצוע שכינה בעצמו "האנוכי ביותר בעולם", ולא לקח את עצמו אף פעם ברצינות גדולה מדי. שלושת סיפרי זיכרונותיו הם דוגמה ומופת להתבוננות שלוה ונינוחה בתעשיית הסרטים, מבט מבפנים שאין בו אף שמץ מן השחצנות המקובלת של כוכב גדול, ושום קורטוב של רכרבות קינגי-קונגית על הישגיו. כך הוא מסכם, בפרק הראשון של זיכרונותיו, (הלבנה היא בלון) את 10 השנים האחרונות שלו במיקצוע, כשחקן חופשי, סיכום שכסופו הכעת אמון, למרות הכל, בעיסוק שלא נראה לו רציני כל חייו:

"בתקופה הזאת הובילו אותו רגליי, המדרגות תמיד, לתנועה; כליווי אשתי וננותיי. נדרתי לאתרי הסרטה ביוון, בספרד, באנגליה, בצרפת, בישראל, באירלנד, בארצות-הברית, כמונגאקו, בשווייץ, באוסטרליה, במכסיקו, באיטליה ובלבנון - ולא פעם הופעתי ביותר מסרט אחד, באותה הארץ.

"שעה שאני כותב שורות אלה, שוב מרברים על המשבר הפוקד את תעשיית הקולנוע. יש אומרים שהפעם לא תתאושש יותר... אבל תעשיית הקולנוע כבר הוכיחה לא פעם בעבר את כוח עמידתה מול איתני-הטבע. ובימים אלה, של סופר-תיקשורת, איני מאמין שהאמצעי המוצלח ביותר לכידור המוני עומד פשוט להיעלם."

דייוויד ניבן עם אנג'לה לאנדסברי ב.מוזת על הגילום" שהיה בטעות שחקן

בו 18 מגויים ליחידת צבא סקוטיה גנטלמן אמיתי -

שמויים גרושי הכוכבים של הוליווד מסודרים מאור. לכל כוכב פינה משלו, ורק מעטים הם המעויים לוו ממקומם. דייוויד ניבן, שנפטר כשבוע שעבר, לא ניסה לעשות זאת מעולם.

למען האמת, הוא אף פעם לא היה מושבנע במלוא מובן המילה כי הוא אכן שחקן, לכל אורך הקריירה שלו הלך בעיקבות העצה שקיבל בימיו הראשונים, בעיר הסרטים, של הכימאי הוותיק אדמונד גולרינג: "היה עצמך". הוא התמיד בעניין, עלה בהדרגה למעמד של כוכב. הכל ידעו שניבן הוא אבי-טיפוס הג'נטלמן הבריטי המנומס והחביב, בעל עיקבות של דם כחול בעורקיו, בעל חוש-ההומור בריא אבל לא מזיק, זה שיכול להיות תמיד החבר הטוב של הגיבור או הגיבורה, האיש המפוקח עם העיניים הפתוחות לרווחה, בעל חיוך קטן מתחת לשפמו המטופה, שלא נסחף אף פעם בתאוות גדולות או בסערות-נפש - כי זה לא נאה לג'נטלמן אמיתי. גם כאשר אמרו לו שהוא שחקן מוכשר,

דלמיין סרויג ב.שביל החלב" מתיחה על ערש-דווי

אפילו הגורל נראה לי חסר-ישע. עד גיל 75 לא שנאתי את הזיקנה. אפילו נהייתי ממנה מבחינה מסוימת - מן השלווה החדשה, ששיחררה אותי מתשוקה מינית ומכל תשוקה אחרת. איני חושק במאומה. לא תבית על שפת הים, אף לא ברולס-רויס ובוודאי שלא ביצירות אמנות. אני אומר לעצמי, בניגוד לסיסמות נעוריי: בוז לאהבה המסורפת, יחי הידידות! אבל בחמש השנים האחרונות החלה הזיקנה. צרות שונות ירדו עליי. התחלתי לחוש בגילוי, שהיו פעם חזקות כליכך, אחר כך בעיניי ואפילו בראשי. הזיכרון כשל ואפילו הקואור-דינציה נפגמה. ב-1979 אושפזתי לשלושה ימים בגלל בעיות שלמוחית-השתן. ביום השלישי ניתקתי את החוטים ואת הצניורות שחיברו אותי למכשירים, ויצאתי את בית-החולים שהטיל עלי אימה, וחזרתי הביתה. ב-1980 עברתי ניתוח מרוסטה. ב-1981 - שוב השלפוחית. כל אבריי מאיימים עליי, ואני מודע להתנוונות המשטת בי.

שיניחו לנו למות! קל מאוד לקבוע דיאגנוזה. אני זקן, וזאת מחלתי העיקרית. איני מרגיש בנוח אלא אצלי בבית, נאמן לשיגרה היומית שלי. אני קם, אני שותה קפה, מתעמל חצי שעה, מתרחץ, שותה קפה נוסף ואוכל משהו. בשעה 9 וחצי 10 אני יוצא לטיול מסביב לגוש-הבתים שלי, ומשתעמם עד הצהריים. העיניים חלשות, איני יכול לקרוא אלא בעזרת זכוכית מגדלת ובתאורה מיוחדת, וזה מעייף מהר. השמיעה שלי נחלשה כבר מזמן, ואיני יכול לשמוע